

Η πλάνη του "καλού ευρώ"

του Ηλία Ιωακείμογλου

Σύμφωνα με την επικρατούσα άποψη στον Σύριζα, όσον αφορά την απάντηση της Αριστεράς στην κρίση, θα πρέπει στο μέλλον να αγωνιστούμε για την δημοκρατική και προοδευτική μεταρρύθμιση της νομισματικής ένωσης της Ευρώπης ώστε να οδηγηθούμε, κάποτε, στο "καλό ευρώ", δηλαδή σε μια ΟΝΕ που δεν θα έχει τα σκληρά, αντεργατικά και νεοφιλελεύθερα χαρακτηριστικά που έχει σήμερα.

Η έννοια, όμως, του "καλού ευρώ" είναι αντίφαση εν τοις όροις. Το ευρώ δεν είναι "καλό" ή "κακό" ανάλογα με τους θεσμούς που συνοδεύουν την ύπαρξή του, ανάλογα με το καταστατικό και τον χαρακτήρα της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας ή ανάλογα με την ύπαρξη ευρωπαϊκού προϋπολογισμού που θα μεταφέρει πόρους από τις περιοχές υψηλής ανταγωνιστικότητας στις περιοχές χαμηλής ανταγωνιστικότητας κλπ. Το ευρώ είναι εκ φύσεως "κακό" διότι επιβάλλει σε κάθε οικονομία της νομισματικής ένωσης να αντιμετωπίζει τις μακροοικονομικές της ανισοροπίες με "εσωτερική υποτίμηση", δηλαδή με τρόπο που στρέφεται ευθέως κατά των εργαζόμενων τάξεων και των συνδικαλιστικών τους οργανώσεων. Το ευρώ επιβάλλει την εσωτερική υποτίμηση ανεξάρτητα από τον χαρακτήρα του Συμφώνου Σταθερότητας, της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας και των άλλων θεσμών της νομισματικής ένωσης. Το ευρώ είναι η αναγκαία και ικανή συνθήκη της εσωτερικής υποτίμησης, είναι η θεσμοθετημένη μορφή της.

Ενδεχομένως, η πλάνη του "καλού ευρώ" να οφείλεται στο γεγονός ότι η εσωτερική υποτίμηση ταυτίζεται γενικώς και αφηρημένα με την μείωση των μισθών. Εάν περιγράψουμε, όμως, με τρόπο συγκεκριμένο, την διαδικασία της εσωτερικής υποτίμησης, γίνεται φανερό ότι το ευρώ είναι η αναγκαία και ικανή συνθήκη της εσωτερικής υποτίμησης: Καταρχήν, η οικονομία δέχεται ένα αρνητικό σοκ, μια μεγάλη μείωση της ζήτησης, που οδηγεί άμεσα σε μείωση της παραγωγής και σε άνοδο της ανεργίας, εισέρχεται σε περίοδο ύφεσης. Στο νέο μειωμένο επίπεδο παραγωγής και

αυξημένης ανεργίας, τα συνδικάτα και γενικότερα οι εργαζόμενοι θα απολέσουν ένα μέρος από την διαπραγματευτική τους δύναμη, με αποτέλεσμα οι μισθοί τους να αυξηθούν λιγότερο από πριν, ή ακόμη και να μειωθούν. Η μείωση του κόστους εργασίας θα οδηγήσει σε μείωση των τιμών (ή σε βραδύτερη αύξησή τους έναντι των τιμών στην ζώνη του ευρώ), επομένως και σε βελτίωση της ανταγωνιστικότητας τιμής. Μέσω αυτής της βελτίωσης θα έχει επιτευχθεί η εσωτερική υποτίμηση, θα αρχίσει πλέον να αυξάνεται η ζήτηση και να ανακάμψει η παραγωγή έως ότου ανακάμψουν και οι μισθοί. Τότε, η οικονομία θα έχει ισορροπήσει σε ένα χαμηλότερο επίπεδο παραγωγής (υψηλότερης ανεργίας) σε σχέση με το σημείο εκκίνησης (που υπήρχε πριν από το αρχικό αρνητικό σοκ) πλην όμως θα έχει βελτιωθεί το έλλειμμα της χώρας στο εξωτερικό ισοζύγιο αγαθών και υπηρεσιών, άρα και η ανάγκη εξωτερικού δανεισμού. Στο τέλος αυτής της διαδικασίας, θα έχει πραγματοποιηθεί μια σημαντική μείωση του εισοδηματικού μεριδίου των εργαζομένων.

Στην διαδικασία αυτή, δεν παρεμβάλλεται πουθενά ο χαρακτήρας ούτε του Συμφώνου Σταθερότητας, ούτε της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, ούτε κάποιου άλλου θεσμού της νομισματικής ένωσης: απλά και μόνον η ύπαρξη κοινού ευρωπαϊκού νομίσματος αποτελεί την αναγκαία και ικανή συνθήκη της εσωτερικής υποτίμησης.

Ως αποτέλεσμα της πλάνης του "καλού ευρώ" υποστηρίζεται στις Θέσεις του ΣΥΝ για τον προσυνηδριακό διάλογο (ενότητα 3), η λανθασμένη εκτίμηση ότι η εσωτερική υποτίμηση είναι "μια πολιτική", διότι σε καθεστώς κοινού νομίσματος δεν τίθεται θέμα μιας τέτοιας πολιτικής επιλογής: για τις χώρες της ζώνης του ευρώ, κάθε δυνατότητα άμεσης ή μεσοπρόθεσμης διόρθωσης του ελλείμματος στο εμπορικό ισοζύγιο αγαθών και υπηρεσιών με τρόπον άλλον πέραν της εσωτερικής υποτίμησης έχει αναιρεθεί εκ των προτέρων και αυτό οφείλεται στο ευρώ ανεξάρτητα από τους θεσμούς που διέπουν την λειτουργία της νομισματικής ένωσης.

Αφού έτσι έχουν τα πράγματα, τι νόημα έχει, άραγε, η στρατηγική του "καλού ευρώ", της δημοκρατικής και προοδευτικής μεταρρύθμισης της νομισματικής ένωσης της Ευρώπης, δηλαδή μια στρατηγική που θα αφήνει άθικτη την καρδιά του προβλήματος που είναι το ίδιο το ευρώ;